

CALOBRA, *sa* (Escorca, Mall. 4, a-8)

Rebutgem totalment la llegenda etimològica que atribueix el nom a una família que els haurien dit així, com a malnom (encara que sabem pel pare Rafael Juan¹⁰ que la família Colom, d'Escorca, portava aquest malnom) ja que figura *Rabal Colabra* en el *Llibre del Rep.* (f. 19r, Busquets 740). Segurament se li va donar aquest nom en època mossàrab alludint a la forma serpentejant del torrent de Pareis, que desemboca a *sa Calobra*.

Recordem que l'antic nom de Formentera (illes Pitiüses) era *Colubraria* (*Ophiusa*)¹¹ i que d'aquí ve el nom de les illes *Columbrets*, antigament *Colubrarius Mons*,¹² del llatí COLUBRETUM 'lloc o niu de serps'. Ara bé, el cim més alt dels Columbrets es diu *Montcolibre*,¹³ que deu venir de MONS COLUBRIUM 'muntanya dels colobres, de les serps', que havia de donar *Colui-bre* i com que l'àrab no admet el diftong *ui* es va reduir a *Colibre*. En relació amb *Calòritx* que hem suposat provinent de COLUBRIS, citem *les Calorines* (t. del Pinós de Mondòver).

Una altra possibilitat és que *Sa Calobra* resulti d'una pronúncia simplificada de *Sa Cal(a Sa)lobra*, superposant-se les dues síl·labes semblants i consecutives. Li ho suggeria el nom de *La Salobra*, estany vora mar, que visità Coromines el 1981 a la costa SE. de l'Illa. Deixem-ho enlaire com a més complicat fonèticament, mentre no n'hi hagi confirmació documental.

CALÒRITX (es Mercadal, Men. 6, h-11)

Antoni Ramis¹⁴ escriu Binicalòritx, i Joan Ramis,¹⁵ Calorix.

Evidentment mossàrab. No creiem que pugui ésser COLORES ni CALORES, perquè no s'hi presta la semàntica. En canvi podria ésser COLUBRAS 'serps, colobres' amb l'evolució fonètica catalana del grup *br* com a *ur*. Compareu

10. «Tuent-La Calobra» (Sóller, Imp. Marquès, 1966), pp. 43-44, cita un fra Bartomeu Calobra, monjo del Monestir de la Real, en el segle XIV. Afegeix que el malnom de Calobra només l'ha trobat referit a la família Colom, de la qual cita a Damià Colom Calobra, prevere, l'any 1587, fill de Joanot Colom Calobra i d'Antonina, propietaris de l'alqueria la Calobra.

11. PLINI EL VELL, *Naturalis Historia*, III, pp. 76 i 78.

12. *Liber Maiolichinus o Maiorichinus* [1127], Jaume VIDAL I ALCOVER, *El Llibre de Mallorca (Liber Maiolichinus o Maiorichinus)*, Introducció al poema llatí i la seva traducció catalana (Barcelona, Fundació Jaume I, Nadala 1979), p. 64.

13. *Moncolobre, mocolubre i moncolubre*, surt en les cartes nàutiques Dalorto = Dulcert, 1325; Dulcert, 1339; Atlas Català dels Cresques, 1375; Guillem Soler, 1385, etc.

14. Antoni RAMIS I RAMIS, *Noticias...*, fasc. IV (1829).

15. Joan RAMIS I RAMIS, *Alquerias...* (1829), p. 11, i Joan COROMINES i Josep MASCARÓ PASSARIUS, *Aproximació a la toponímia balear* (BSO, 1982), x, p. 33.